

Rezime Izvještaja guvernera – Februar 2015

Ažurirano: 02.04.2015. godine

U Izvještaju guvernera za februar 2015. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2015. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2015. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u februaru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2015. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata BDP Crne Gore je, u 2013. godini, ostvario rast od 3,3%, dok je u prva tri kvartala 2014. godine ostvaren rast u odnosu na isti period 2013. od 1,5%, 0,3% i 1,3%, respektivno.

Cijene su u februaru 2015. godine, u odnosu na prethodni mjesec, povećane za 0,3%, dok je godišnja stopa inflacije u februaru iznosila 0,6%.

U prva dva mjeseca 2015. godine u odnosu na isti period 2014. zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 1,3%. Rast proizvodnje je zabilježen u sva tri sektora: vađenja rude i kamena (6,2%), prerađivačke industrije (0,1%) i sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom (1,8%). Broj dolazaka turista, u prva dva mjeseca 2015. godine, veći je za 24,3%, u odnosu na isti period 2014. godine, dok je rast noćenja iznosio 24,4%. Prema podacima Monstata, u vazдушnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, u 2014. godini u odnosu 2013. godinu, povećan za 3,4%, a prevoz robe povećan je za 12,2%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 21,7%, a prevoz robe smanjen za 13,9%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju u 2014. godini povećan je za 10,8% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prva dva mjeseca 2015. godini, proizvedeno ukupno 7.112 m³ šumskih sortimenata, što je za 29,9% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u 2014. godini zabilježilo pad od 4,6% u odnosu na 2013. godinu, mjereno efektivnim časovima rada.

Prosječan broj zaposlenih u februaru 2015. godine iznosio je 170.486 lica, što je za 0,5% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 1% više u odnosu na februar 2014. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u februaru 2015. godine iznosio 35.172 što predstavlja rast od 0,1% u odnosu na prethodni mjesec, a rast od 1,5% u odnosu na februar 2014. godine.

Na kraju februara 2015. godine, od 68.274 pravnih lica i preduzetnika, njih 14.370 ili 21,1% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je viši za 0,8%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju februara 2015. godine iznosio 512,8 miliona eura, i bio je za 1,9% viši na mjesečnom nivou.

Koncentracija duga na dan 28.02.2015. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,2% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,4% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 37,1% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.116,6 miliona eura na kraju februara 2015. godine i bila je za 0,6% manja u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su ostvarili rast od 0,8% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na isti period prethodne godine viši za 0,3%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 73,7% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u februaru 2015. godine iznosili 2.295,4 miliona eura, i niži su u odnosu na prethodni mjesec za 0,7%,

dok u odnosu na kraj 2014. godine niži za 0,6%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 624,6 miliona eura ili 27,2%, dok je sektor stanovništva je učestvovao sa 1.335,9 miliona eura, ili 58,2%. Ukupan kapital banaka na kraju februara 2015. godine iznosio je 448,1 milion eura, što je za 0,7% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 0,9% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u februaru iznosili 458,4 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 4,7%, dok u odnosu na kraj 2014. godine bilježe rast od 3%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju februara tekuće godine iznosili 388,4 miliona eura i činili su 16,4% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 0,3%, dok u odnosu na kraj prethodne godine bilježe rast od 3,4%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju februara 2015. godine iznosila 9,17%, i bila je niža za 0,03 p.p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na kraj decembra 2014. godine zabilježila pad od 0,05 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u februaru 2015. godine je iznosila 9,74%, što predstavlja pad od 0,05 p.p. na mjesečnom nivou, i rast od 0,72 p.p. u odnosu na decembar 2014. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,73% u februaru 2015. godine i bila je niža za 0,04 p.p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na decembar 2014. godine ostvarila pad od 0,10 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 213,7 miliona eura na kraju februara 2015. godine, i bilježi pad od 1 milion eura ili 0,5% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine veća za 1,2 miliona eura ili 0,6%. U februaru samo jedna banka nije iskoristila mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 27,9%, na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 44,9%, a u državnim zapisima 28,2%. Tokom februara 2015. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Bruto premija osiguranja je iznosila 5,1 milion eura na kraju januara 2015. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (86%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (14%).

U februaru 2015. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 6,3 miliona eura kroz 476 transakcija. Ostvareni promet bio je skoro pet puta veći nego u prethodnom mjesecu, kao rezultat trgovine državnim obveznicama. Tržišna kapitalizacija na dan 28.02.2015. godine je iznosila 2,97 milijardi eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,8%. Berzanski indeks MONEX20, čija je vrijednost na kraju februara 2015. godine bila 11.961,97 indeksnih poena, bio je viši u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 5,8%, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.602,90 i zabilježio je pad od 5,2% na mjesečnom nivou.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u februaru 2015. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 18,1 milion eura, dok je u februaru 2014. godine ostvaren deficit u iznosu od 8,4 miliona eura. Deficit budžeta, za dva mjeseca 2015. godine, iznosio je 40,1 milion eura, odnosno 1,1% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 86,9 miliona eura ili 2,5% BDP-a, što je u odnosu na plan za februar više za 6,9%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u februaru 2014. godine, ostvaren je rast od 5,8%. Izdaci budžeta iznosili su 105 miliona eura ili 3,1% BDP-a, što je za 19,5% niže u odnosu na plan za februar 2015. godine, a 16% više u odnosu na ostvarenje izdataka u februaru 2014. godine. Na kraju decembra 2014. godine, državni dug Crne Gore iznosio je 1.941,2 miliona eura ili 57,2% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 379,5 miliona eura ili 11,2% BDP-a, a na spoljni dug 1.561,7 miliona eura ili 46% BDP-a.

Tokom 2014. godine deficit tekućeg računa platnog bilansa u poređenju sa prethodnom godinom bio je veći za 6,9%. Prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa je je iznosio 520,4 miliona eura ili 15,3% BDP-a. Povećanje deficita tekućeg računa rezultat je povećanja spoljnotrgovinskog deficita, kao i pada suficita na računima primarnih i sekundarnih dohodaka. Deficit tekućeg računa je u većoj mjeri finansiran neto prilivom SDI koje su iznosile 10,4% BDP-a. Tokom prva dva mjeseca 2015. godine, prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija iznosio je 51,8 miliona eura, što predstavlja povećanje od 11,9% u poređenju sa istim periodom 2014. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u februaru.

U februaru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Na zahtjev Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, povodom ažuriranja Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore, dostavljene su inovirane informacije koje su u nadležnosti Centralne banke Crne Gore u okviru poglavlja 4 – Slobodno kretanje kapitala i poglavlja 9 – Finansijske usluge o usvajanju nove regulative ili važnijim aktivnostima u ovim oblastima ostvarenim u periodu od prethodna dva mjeseca. Ostvareno je učešće na sastancima sa predstavnicima Evropske centralne banke, 17-18. februara u kontekstu ocjene Nacionalnog programa ekonomskih reformi Crne Gore (NERP). Eurostatu je dostavljen Izvještaj o aktivnostima sa sastanka Komiteta za monetarnu, finansijsku i platnobilansnu statistiku, u organizaciji Eurostata i Evropske centralne banke. Održan je sastanak sa slovenačkim ekspertom u cilju razrade Strategije za prelazak na ESA 2010 u javnim finansijama. Eurostatu je dostavljen Izvještaj o napretku za 2014. godinu vezano za IPA 2012 Multi-korisnički program statističke saradnje u oblasti međunarodne trgovine uslugama. Ostvareno je učešće u radu na X sjednici Komisije za evropske integracije na kojoj je razmatrana realizacija planiranog regulatornog i strategijskog okvira u IV kvartalu 2014. i obaveze za I kvartal 2015. utvrđene Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji u periodu 2015–2018.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.